

**Nr 192.**

*Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ändring av bestämmelserna för statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara; given Stockholms slott den 16 april 1915.*

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva, att vid statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara må i fråga om premiers erläggande och försäkringens omfattning tillämpas förändrade bestämmelser av i huvudsak det innehåll, som finnes i berörda statsrådsprotokoll angivet.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

*Axel Vennersten.*

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t  
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 16 april  
1915.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,  
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,  
Statsråden: HASSELROT,  
              VON SYDOW,  
              friherre BECK-FRIIS,  
              STENBERG,  
              LINNÉR,  
              MÖRCKE,  
              VENNERSTEN,  
              WESTMAN,  
              BROSTRÖM.

---

Departementschefen, statsrådet Vennersten anförde:

I en den 18 september 1914 till samma års senare riksdag avlåten proposition, nr 284, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva att med avseende å statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara finge i fråga om premiers erläggande och försäkringens omfattning tillämpas vissa förändrade bestämmelser.

Denna proposition vann i huvudsak riksdagens bifall; och i anledning härav utfärdade Kungl. Maj:t den 28 september 1914 förordning om ändrad lydelse av 4—8 §§ i förordningen den 17 augusti 1914 om statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara.

Härefter hava rederiaktiebolaget Luleå-Ofoten samt statens krigsförsäkringskommission i särskilda till Kungl. Maj:t ingivna skrivelser, dagtecknade respektive den 14 januari och den 30 mars 1915, hemställt om vissa ytterligare ändringar i sistnämnda förordning.

Av dessa framställningar torde jag få till behandling först upptaga den, som innehålles i skrivelsen från omförmälda bolag och som avser höjning av det belopp, för vilket maskindrivet fartyg må försäkras. Innan jag emellertid närmare redogör för skrivelsens innehåll, vill jag i korthet erinra om den tidigare behandlingen av den fråga, som i skrivelsen beröres.

*Höjning av  
det belopp.  
varför maskin-  
drivet fartyg  
må försäkras.*

7 § i förutnämnda förordning den 17 augusti 1914 innehöll, bland annat, den bestämmelsen, att vid krigsförsäkring av fartyg försäkringssumman icke finge överstiga 80 procent av fartygets taxerade värde och ej heller ett belopp av 400,000 kronor.

Genom den lydelse sistnämnda paragraf i förordningen den 28 september 1914 erhållit, har berörda bestämmelse i så måtto ändrats, att med bibehållande av föreskriften, att försäkringssumman ej finge överstiga 80 procent av fartygets taxerade värde, maximiförsäkringssumman för maskindrivet fartyg höjts till 800,000 kronor.

Till grund för det förslag till i denna riktning förändrade bestämmelser, förut omförmälda proposition av den 18 september 1914 innehöll, låg en av statens krigsförsäkringskommission avlåten skrivelse, som i hithörande delar var av följande lydelse.

»Under den tid, statens krigsförsäkringskommission varit i verksamhet, hava till densamma från olika håll framställts önskningar om att villkoren för krigsförsäkringar måtte i ett eller annat avseende bli förändrade. Med förbigående av sådana förslag, som avse en fullständig omläggning av hela försäkringssystemet, vill kommissionen härmed i underdånighet bringa till Eders Kungl. Maj:ts kännedom de förslag, som framställts i fråga om

1) försäkring av vara för transport även å fartyg tillhörande främmande neutral stat,

2) höjning av försäkringssummans maximum på en köl,

3) försäkring av segelfartyg,

4) försäkring för resa mellan icke svenska hamnar.

Med avseende på *andra* punkten eller försäkringssummans maximum vill kommissionen anföra följande:

Att nu gällande maximum — 400,000 kronor för kasko och 400,000 kronor för varor — i ej så få fall är väl lågt, finner kommissionen ostridigt. Sålunda äro flera av Sveriges transatlantiska ångare av betydligt högre värde, och det skulle innebära en synnerligen stor risk för dessa rederier att gå med hälften eller kanske mera av fartygen oförsäkrade. Det har även meddelats kommissionen, att då svensk redare försäkrat dylikt överskottsvärde i utländskt bolag han måst betala en premie fyra gånger så stor, som den kommissionen noterat. Det är även att förutse, att vid mera kritiska tider ingen försäkring ens kan vara att erhålla på annat håll.

Vad kaskoförsäkringens maximum beträffar, vill kommissionen framhålla, att detta maximum redan nu är så högt i jämförelse med medelförsäkringssumman (ungefär 100,000 kronor), att en höjning av detsamma kan menligt inverka på kaskoförsäkringens stabilitet. Om staten det oaktat anser sig böra höja sitt maximum, synes detta böra göras på sådant sätt, att eventuella förluster på de större ångarna icke medföra ett fördyrande av försäkringen för de mindre båtarna. För den skull bör kommissionen dels bestämma premierna för över 400,000 kronor liggande belopp efter högre procentsatser än för belopp intill 400,000 kronor, dels låta premierna för de till högst 400,000 kronor försäkrade båtarna vara oberoende av, om de till högre värden försäkrade båtarnas premier visa sig vara tillräckliga eller ej för att täcka de förluster, som eventuellt uppstå på de större båtarna. Då premiebestämningen enligt den nådiga förordningen är lagd i kommissionens hand, synes på detta vis en höjning av kaskoförsäkringens maximum kunna ske utan att äventyra det stora flertalets intressen. Givet är däremot, att *statens* risk ökas genom en sådan höjning, enär de större båtarna, som sålunda skulle av kommissionen föras i en särskild försäkringsavdelning, ej äro tillräckligt många. Om Eders Kungl. Maj:t finner, att staten bör ikläda sig denna större risk för att därigenom möjliggöra även de större båtarnas befraktning, anser kommissionen, att kaskoförsäkringens maximum i anseende till de höga värdena på ifrågavarande båtar bör höjas till 800,000 kronor.»

Vid föredragning av krigsförsäkringskommissionens skrivelse i nu anförda del yttrade jag — som tidigare omförmålt, att i Stockholm hållits ett genom kommerskollegii försorg sammankallat möte av representeranter för redare och befraktare för att utröna, vilka önskemål förefunnnes inom intresserade kretsar beträffande krigsförsäkringens anordnande — att å nämnda möte, där kommissionens förslag om höjning av försäkringssumman å en köl föredragits, detsamma icke mött annan invändning än att från ett håll framhållits önskvärdheten av att kaskoförsäkringens maximum måtte bestämmas till en miljon kronor, varjämte en talare förklarat det icke vara riktigt och rättvist, att premierna för högre kaskoförsäkringsbelopp skulle bestämmas efter högre procentsatser. Härefter anförde jag vidare:

»Vad krigsförsäkringskommissionen, ehuru med tvekan, ifrågasatt rörande höjning av kaskoförsäkringens maximibelopp vill jag ej frångå. Kommissionens förslag synes mig innebära en lämplig medelväg för ett utökande av sistnämnda försäkring, som särskilt vad beträffar våra transoceanska linjebåtar nog varit väl snävt begränsad. Jag vill härvidlag framhålla, att till följd därav, att den europeiska sjöfarten på grund av krigsförhållandena är till stor del för oss stängd, det är än angelägnare, att den avlägsnare trafiken kan uppehållas.

I betraktande av den stora risk, staten ikläder sig genom att till höga belopp medgiva försäkring av ett relativt fåtal stora båtar, synes det mig vara riktigt, att, såsom kommissionen föreslagit, premierna för de större försäkringarna bestämmas efter en högre skala.»

Mot vad sålunda av mig anförts gjordes från riksdagens sida icke någon erinran.

I förutberörda den 14 januari 1915 dagtecknade skrivelse har rederiaktiebolaget Luleå-Ofoten anført i huvudsak följande.

Bolagets huvudsakliga uppgift vore att med sina ägande sexton lastångare verkställa transporter till utlandet av i Sverige bruten järnmalm.

Sedan bolagets sjötransporter i början av sistlidna augusti månad måst på grund av krigstillståndet för någon tid helt nedläggas, hade bolaget åter successivt kunnat upptaga desamma, så snart krigsförsäkringskommissionen trätt i verksamhet. Trots de betydande svårigheter, varmed denna återupptagna trafik varit förknippad, hade bolagets båtar därunder medhunnit att utdraga ett femtiotal malmlaster, vartill komme ett mindre antal återfrakter, bland vilka kunde nämnas fyra stenkolslaster för marinförvaltningens räkning, varjämte bolaget åtagit sig två dylika åt järnvägsstyrelsen.

Frånsett de faror rådande sjöfartsförhållanden innebure för besättningarna och som i sin mån fördyrade eller hämmade berörda verksamhet, hade denna kunnat förhållandevis obehindrat anordnas för dem bland bolagets båtar, för vilka det varit möjligt att inom landet erhålla försäkring mot krigsrisk till fulla ordinarie kaskoförsäkringsvärdet. Detta vore med nu gällande bestämmelser fallet i fråga om ångare med ett kaskoförsäkringsvärde icke överstigande 500,000 kronor. Statens krigsförsäkringskommission vore nämligen bemyndigad försäkra 80 procent av sagda värde — så snart detta hölle sig inom 1 miljon kronor — under det att bolagets kaskoförsäkringsgivare, Sveriges ångfartygs assuransförening, på enahanda villkor som kommissionen vore i tillfälle täcka 20 procent med maximum 100,000 kronor å varje risk. Följden härav bleve för bolagets vidkommande den, att endast dess fem minsta båtar, vilka numera på grund av högre ålder kommit ner i ett försäkringsvärde understigande  $\frac{1}{2}$  miljon kronor, kunde till fullo krigsriskförsäkras i de båda nämnda institutionerna gemensamt och till dessas visserligen ganska höga men åtminstone på förhand tämligen beräknliga premiesatser.

Beträffande bolagets elva övriga, större och i flertalet fall helt nya ångare, vilkas vida högre, för somliga flerdubbla lastkapacitet förlänade deras hållande i gång ett så mycket större såväl enskilt som allmänt intresse, så stode dessa i kaskoförsäkringsvärden av från 600,000 upp till 1,550,000 kronor, varav de meranämnda institutionerna ägde teckna krigsrisk allenast för belopp varierande mellan 580,000 och — såsom absolut maximum — 900,000 kronor. Följaktligen uppkomme restbelopp från lägst 20,000 till högst 650,000 kronor, för vilka bolaget vore hänvisat till att resa för resa söka täckning på annat håll. Sådana syntes emellertid endast beträffande smärre summor stå att finna inom landet. Hittills hade det därutöver lyckats bolaget vinna täckning för måttligare belopp hos ett antal danska och tyska försäkringsgivare, under det att större risker eller restbelopp vanligen gått till engelska. I synnerhet vad de sistnämnda, engelska assuradörerna anginge, hade deras premienoteringar ej sällan varierat från dag till dag, stundom med språng uppåt till så gott som prohibitiv höjd, till stort men för nödiga förhandsberäkningen vid fraktslut. Vidare avböjde de, tydligen av politiskt dikterade skäl, att svara för risken av uppbringning och följder av sådan, varför icke ens själva täckningen kunde anses fullt tillfredsställande, lika litet som man kunde veta huru länge dessa här berörda främmande utvägar i allmänhet under rådande förhållanden stode alls till buds till överkomliga kostnader.

Det syntes icke bolaget lyckligt, att, medan goda anordningar inom eget land

funnes för möjligheten att för närvarande uppehålla drift med förhållandevis mindre-värdigt tonnage, det för att uppnå samma syfte med värdefullare och för samfärdsel-resultatet betydelsefullare fartyg skulle vara nödigt söka oundgängligt bistånd i utlandet och alldeles särskilt inom just de krigförande länderna. Fastmera framstode det för bolaget såsom ett mycket stort önskemål, att den av staten upprättade krigsförsäkringsverksamhet, som redan hunnit bliva av så mycken nytta och betydelse för den svenska sjöfartens uppehållande i en brydsam tid och som därunder väl tillika själv torde förvärvat stadga och erfarenhet nog att endast med fördel kunna än vidare utvecklas, måtte sättas i tillfälle att helt eller åtminstone så nära som möjligt bereda krigsriskskydd även för det större, dyrbarare tonnaget.

Rörande de av bolagets ångare, vilka med nu gällande bestämmelser icke kunde helt täckas mot krigsrisk i statens krigsförsäkringskommission och Sveriges ångfartygs assurancesförening gemensamt, meddelades följande uppgifter:

| Ångarens namn           | Kasko-försäkrings-värde 1915 | Av beloppet kan f. n. täckas                                  |                                         |           | Rest att täcka |
|-------------------------|------------------------------|---------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|-----------|----------------|
|                         |                              | i Krigs-försäkrings-kommissionen, 80 % av högst 1.000,000 kr. | i Assurans-föreningen dess maximibelopp | Summa     |                |
| Skandia .....           | 600,000                      | 480,000                                                       | 100,000                                 | 580,000   | 20,000         |
| Kalix .....             | 750,000                      | 600,000                                                       | 100,000                                 | 700,000   | 50,000         |
| Abisko .....            | 800,000                      | 640,000                                                       | 100,000                                 | 740,000   | 60,000         |
| Vollrath Tham.....      | 900,000                      | 720,000                                                       | 100,000                                 | 820,000   | 80,000         |
| Torne .....             | 950,000                      | 760,000                                                       | 100,000                                 | 860,000   | 90,000         |
| Murjek .....            | 1,050,000                    | 800,000                                                       | 100,000                                 | 900,000   | 150,000        |
| Sir Ernest Cassel ..... | 1,100,000                    | 800,000                                                       | 100,000                                 | 900,000   | 200,000        |
| Boden .....             | 1,250,000                    | 800,000                                                       | 100,000                                 | 900,000   | 350,000        |
| Narvik .....            | 1,250,000                    | 800,000                                                       | 100,000                                 | 900,000   | 350,000        |
| Kiruna .....            | 1,300,000                    | 800,000                                                       | 100,000                                 | 900,000   | 400,000        |
| Norrbotten.....         | 1,550,000                    | 800,000                                                       | 100,000                                 | 900,000   | 650,000        |
| Summa                   | 11,500,000                   | 8,000,000                                                     | 1,100,000                               | 9,100,000 | 2,400,000      |

I sin framställning hemställde slutligen bolaget, huruvida icke åt statens krigsförsäkringskommission kunde inrymmas principiell befogenhet att, med redan nu stadgad prövningsrätt från fall till fall, öka sin ansvarighetssumma för bolaget tillhöriga lastångare med de belopp, som enligt den i ovan intagna tablå tillämpade beräkningsgrunden eljest komme att återstå obetäckta. Skulle en så långt utsträckt försäkringsmöjlighet finnas icke kunna medgivas och nuvarande bestämmelser prövas i övrigt böra bibehållas, hemställde bolaget alternativt, att krigsförsäkringskommissionen måtte bemyndigas taga intill 80 procent å högst 1 1/2 miljon kronors kaskoförsäkringsvärde (i stället för såsom nu å blott 1 miljon kronors), varigenom

åtminstone för de allra dyrbaraste båtarnas vidkommande skulle vinnas en minskning i det obetäckta restbeloppet.

Slutligen omnämnde bolaget, att det hittills anlitat krigsförsäkringskommissionen till täckande av försäkringar för en sammanlagd risksumma av omkring 31  $\frac{1}{2}$  miljoner kronor och därför påförts i premier i rundat tal 514,000 kronor. Något ersättningsanspråk hade icke av bolaget framställts.

I sitt över denna framställning avgivna utlåtande anför krigsförsäkringskommissionen följande:

»Det av sökandebolaget framställda önskemålet att inom landet kunna erhålla krigsförsäkring å fartyg till högre belopp än som för närvarande låter sig göra torde, enligt vad kommissionen har sig bekant, delas av åtskilliga andra större rederibolag. Det synes önskvärt, att sagda krav kunde tillfredsställas, då sjöfartens vidmakthållande i största möjliga utsträckning måste anses vara ett i hög grad berättigat intresse. Som de privata försäkringsbolagen inom landet knappast torde vara i tillfälle täcka de ifrågavarande ökade riskerna, finner kommissionen önskvärt, att den för kommissionens verksamhet gällande kungl. förordningen ändrades därhän, att kommissionen bereddes möjlighet att öka försäkringsbeloppen å fartyg utöver nu stadgade maximum av 800,000 kronor. Därest försäkring av kommissionen kunde tecknas för maskindrivet fartyg till belopp av 1,000,000 kronor, torde rederiernas krav i de allra flesta fall bliva tillgodosett, och med den stora utveckling, kommissionens verksamhet redan erhållit, torde de ökade risker, kommissionen härigenom ådrages, icke vara av allt för stor betydelse. Även med en dylik ökning av kommissionens försäkringsförmåga torde emellertid fall kunna förekomma, då rederiernas krav å ytterligare förhöjd försäkring måste anses befogat och icke medföra allt för stora risker. Kommissionen äger för närvarande rätt att, där det prövas vara av särskilda förhållanden påkallat, medgiva försäkring för gods, som samtidigt föres med visst fartyg, till belopp överstigande vad som normalt angivits såsom maximum. Kommissionen har även i ett flertal fall begagnat sig av denna rätt, så att kommissionens samlade risk å gods med visst fartyg uppgått till belopp varierande emellan 1,000,000 och 1,500,000 kronor och i visst fall uppgått till cirka 2,000,000 kronor. Sökandebolagets ångare användas huvudsakligen i malmtrafik och föra sålunda härvid laster av relativt låga värden. Ett medgivande av förhöjning å fartygens försäkringssummor skulle alltså i dessa fall näppeligen medföra en samlad risk till högre belopp än kommissionen i ett flertal andra fall funnit anledning åtaga sig. Därest kommissionen sålunda beträffande fartygsförsäkring medgäves samma rätt som rörande försäkring av gods att i fall, där förhållandena så påkallade, höja försäkringsbeloppet utöver det normala, skulle kommissionen, som ju prövar varje särskild försäkringsanmälan, likväl hava möjlighet kontrollera, att den samlade risk, kommissionen åtog sig å ett och samma fartyg med last, icke komme att överstiga rimliga gränser.

Vidkommande de två alternativa förslag, sökandebolaget framställt, finner kommissionen det, som avser en förhöjning av försäkringssumman utöver 80 procent av fartygets taxerade värde, icke böra vinna bifall, då den i detta hänseende stadgade begränsningen för statens risk synes kommissionen vara uttryck för en fullt riktig princip. Kommissionen vill därför förorda bifall till det förslag, som avser att med bibehållande av sagda begränsning höja det belopp, vartill försäkring av

fartyg må av kommissionen medgivas, och tillåter sig kommissionen under åberopande av vad ovan anförts föreslå, att beloppet höjes till 1,000,000 kronor med rätt likväl för kommissionen att, därest det prövas vara av särskilda förhållanden påkallat, medgiva försäkring till högre belopp.»

Rörande statens krigsförsäkringsrörelses ekonomiska ställning må meddelas följande uppgifter, som lämnats mig från krigsförsäkringskommissionen.

Ett balansextrakt för den 31 mars 1915 ur kommissionens räkenskaper utvisar följande siffror:

|                 |         |                      |                        |         |                      |
|-----------------|---------|----------------------|------------------------|---------|----------------------|
| Kassa           | konto   | 3,921: 77            | Kaskopremiers          | konto   | 3,896,596: 98        |
| Löpande räkning | »       | 6,128,509: 09        | Varupremiers           | »       | 5,315,200: 03        |
| Omkostnads      | »       | 81,337: 18           | Olycksfallspremiers    | »       | 37,229: 45           |
| Reassurans      | »       | 878,157: 17          | Intresse               | »       | 44,704: 67           |
| Skade           | » kasko | 1,357,443: 84        | Reassuradörers bidrags | »       | 64,782: 53           |
| »               | » last  | 795,761: 23          | Nettoprovenyers        | » last  | 96,076: 95           |
| Ristorno        | » kasko | 40,242: 58           | »                      | » kasko | 322: 80              |
| »               | » last  | 169,540: 55          |                        |         |                      |
|                 |         | Kronor 9,454,913: 41 |                        |         | Kronor 9,454,913: 41 |

Härjämte må nämnas, att de premiebelopp, varå reverser avlämnats, den 31 mars 1915 uppgingo till ett sammanlagt belopp av 7,310,927 kronor 18 öre samt att sammanlagda beloppet av de utav krigsförsäkringskommissionen meddelade försäkringarna den 15 innevarande månad utgjorde 891,991,342 kronor 76 öre, därav 568,979,512 kronor för kasko och 323,011,830 kronor 76 öre för varor. Givet är, att en mycket stor del av berörda risker sistnämnda dag voro utlupna.

Departements-  
chefen.

Med hänsyn till den stora betydelsen av att sjöfarten i största utsträckning må kunna fortgå anser jag den utvidgning av statens krigsförsäkringsrörelse, som här ifrågasättes, böra komma till stånd på sätt, densamma av krigsförsäkringskommissionen förordats. Härigenom skulle sålunda kommissionen berättigas att vid krigsförsäkring av maskindrivet fartyg meddela dylik försäkring till ett belopp, ej överstigande åttio procent av fartygets taxerade värde och ej heller en miljon kronor, med rätt likväl för kommissionen att, där det prövas vara av särskilda förhållanden påkallat, med bibehållande av begränsningen till åttio procent av fartygsvärdet medgiva försäkring till högre belopp än en miljon kronor.

Begränsning  
av det kon-  
stanta erläg-  
gandet av  
premie för  
varuförsäk-  
ring.

Statens krigsförsäkringskommission har i sin nu föreliggande skrivelse av den 30 mars 1915 upptagit till behandling bland annat frågan om rätt jämväl för den, som erhåller varuförsäkring, att inbetala premie-

beloppet delvis genom revers. Enligt 8 § i förordningen den 17 augusti 1914 om statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara, sådan denna paragraf lyder enligt förordningen den 28 september 1914, skall nämligen premie för försäkring av last städse i sin helhet erläggas kontant. Beträffande försäkring av fartyg däremot stadgar samma paragraf, att vid sådan försäkring skall, där ej kontant betalning av hela premien i visst fall anses böra fordras, angående premiens gäldande föreskrivas, vid försäkring för uteslutande utländsk fart, att hälften av premien skall betalas kontant och hälften medelst skuldförbindelse, som av kommissionen godkännes, och vid försäkring för annan fart, att en fjärdedel av premien skall betalas kontant och tre fjärdedelar medelst sådan skuldförbindelse. Då förskrivning skall lämnas å en del av premien, skall i försäkringsavtalet jämväl bestämmas, dels att av förskrivet premiebelopp skall utkrävas allenast vad därå i förhållande till summan av samtliga förskrivna premiebelopp belöper av förlust, som efter avslutande av statens krigsförsäkringsrörelse kan befinnas hava uppstått å denna verksamhet i dess helhet, dels ock att, där försäkringstagaren varder berättigad till ersättning för skada, så stor del av ersättningen, som svarar mot förskrivna premiebeloppet, må innehållas i avvaktan på utredning, huruvida förbindelsen måste helt eller delvis tagas i anspråk för täckande av förlust, varom nyss är sagt.

I sin nu förevarande skrivelse har statens krigsförsäkringskommission beträffande omförmälda fråga anfört följande:

»Denna förmån att delvis reversera en del av premiebeloppet tillkommer allenast redarne i avseende å kaskoförsäkringarna, varemot för varuförsäkringarna premierna allt fortfarande betalas i sin helhet kontant. Såsom av förarbetena till ovannämnda ändringar i kungl. förordningen den 17 augusti 1914 framgår, var syftemålet med ifrågavarande stadgande att i möjligaste mån bereda den svenska rederinringen lättnader i fråga om premierna för kaskoförsäkring. Endast därigenom och genom att giva den minst lika gynnsamma villkor, som redarna i Norge och Danmark hade, ansågs det möjligt att få ut på haven den stora del av den svenska handelsflottan, som vid stadgandets tillkomst låg stilla. Vad med stadgandet åsyftats torde även numera vara uppnått, även om därtill medverkat en del andra faktorer. Förhållandena på fraktmarknaden hava emellertid nu utvecklat sig därhän, att anledning ej längre förefinnes att bereda kaskoförsäkringstagarne någon särskilt privilegierad ställning framför övriga försäkringstagare. Det synes kommissionen icke kunna ifrågasättas att nu införa skyldighet för kaskoförsäkringstagarne att betala hela premien kontant, då detta sannolikt skulle medföra, att kommissionen måste nedsätta den debiterade premien, varigenom risken skulle ökas, att vid verksamhetens avslutande förlust skulle uppstå för staten. Vid sådant förhållande och då kommissionens ekonomiska ställning nu är sådan, att den synes möjliggöra en liknade anordning

för varuförsäkringarna, har kommissionen ansett sig böra frambära ett förslag i sådan riktning.

Från försäkringsteknisk synpunkt finnes ej något hinder för genomförande av en dylik förändring i avseende på betalningen av premierna för varuförsäkringarna. Ej heller ur praktisk synpunkt torde svårigheterna vara oöfvervinneliga. Visserligen är varuförsäkringarnas antal mycket stort, men försäkringstagarne äro dock icke så många, att icke en dylik reversering kan ordnas på sådant sätt, att varje försäkringstagare förbinder sig att för de samtliga försäkringar, som efter förbindelsens utfärdande av honom komma att slutas, iklåda sig betalningsskyldighet för de oguldna delarna av premierna för varje av honom hos kommissionen tagen försäkring. Då emellertid varuförsäkringstagarne i många fall icke kunna anses intaga samma ekonomiska ställning som rederierna, vill kommissionen ifrågasätta, huruvida icke borgen eller annan säkerhet bör fordras för förbindelsernas infriande. Om säkerhet ställes för de oguldna premierna kan kommissionen icke finna annat än, att statens intresse skulle vara fullt tillgodosett samtidigt som möjlighet beredes varuförsäkringstagarne att erhålla varuförsäkringarna till möjligast billiga premier.

För kaskoförsäkring betalas vid fart, som icke uteslutande är utländsk, en fjärdedel av premien kontant och tre fjärdedelar genom revers. Vid kaskoförsäkring övertager kommissionen likväl endast 80 procent av det taxerade värdet, medan vid varuförsäkring kommissionen i regeln övertager hela risken, men återförsäkrar 20 procent därav i svenska sjöförsäkringsbolag. Då man icke kan ifrågasätta, att de privata bolagen med hänsyn till arten av sin rörelse skola reversera premierna efter enahanda grund, vilken staten såsom icke affärsdrivande i egentlig mening kan medgiva, och anledning ej förefinnes, att staten beträffande varuförsäkringen skall för sina övertagna 80 procent åtnöja sig med mindre kontant betalning än för kaskoförsäkring, föreslår kommissionen, att  $\frac{2}{5}$ -delar av premien alltid betalas kontant och  $\frac{3}{5}$ -delar reverseras, där ej prövas lämpligt att hela premien betalas kontant.

I anledning av statens krigsförsäkringskommissions ifrågavarande framställning har försäkringsaktiebolaget Hansa i en till Kungl. Maj:ts ingiven, den 7 innevarande april dagtecknad skrift, under framhållande att statens krigsförsäkringskommission för återförsäkring av sina sjökrigsrisker anlitat samtliga svenska sjöförsäkringsbolag med undantag av försäkringsaktiebolaget Hansa, gjort framställning, i syfte att kommissionen måtte fördela återförsäkringen av sina risker mellan alla de svenska sjöförsäkringsbolag, som förklarat sig villiga mottaga sådan återförsäkring; och har bolaget i sin berörda skrift anfört i huvudsak följande.

Bolaget hade, oaktat bolaget hittills icke fått deltaga i återförsäkringen av krigsförsäkringskommissionens varurisker, på grund av sina kunders förtroende varit i tillfälle att i avsevärd omfattning meddela krigsförsäkring å varor. Om emellertid kommissionens ifrågavarande förslag vunne bifall, komme kommissionens villkor för varuförsäkring att åt dess försäkringstagare medföra sådana fördelar, att bolaget, som i likhet med kommissionens nuvarande återförsäkrare icke kunde godtaga premielikvid med reverser, i denna konkurrens måste komma till korta; och komme bolaget, därest bolaget fortfarande skulle vara uteslutet från deltagande i kom-

missionens ifrågavarande återförsäkringar, att nödgas se hela sin krigsförsäkringsrörelse upphöra.

Statens krigsförsäkringskommissions förslag att låta försäkrings- tagaren jämväl för varuförsäkring erlægga premien till en del av sitt belopp genom revers, som endast under vissa förutsättningar behöver av försäkringstagaren helt eller delvis inlösas, synes mig åvägbringa en önskvärd överensstämmelse mellan varu- och kaskoförsäkringar, vad angår villkoren för erhållande av dylika försäkringar. Dessutom torde en åtgärd i angiven riktning komma att fördelaktigt återverka på en stor del av varuomsättningen särskilt med utlandet.

*Departements-  
chefen.*

Mot den av kommittén förordade proportionen mellan det kontanta och det reverserade premiebeloppet har jag intet att erinra. Likaledes synes det mig vara välbetänkt, att, på sätt kommissionen ifrågasatt, för tillvaratagande av statens intressen borgen eller annan säkerhet, som av kommissionen godkännes, fordras för den reverserade delen av premiebeloppet för varuförsäkring.

Vidkommande den i försäkringsaktiebolaget Hansas framställning berörda frågan om delaktighet för bolaget i återförsäkring av kommissionens varurisker har jag inhäntat, att kommissionen träffat sådana anstalter, att, därest det av mig nu förordade förslaget genomföres, nämnda bolag beredes tillfälle att efter samma grunder, som äro gällande för övriga åtta av kommissionen för ifrågavarande ändamål hittills anlitade sjöförsäkringsbolag, deltaga i berörda återförsäkring.

Statens krigsförsäkringskommission har i sin ifrågavarande skrivelse vidare hemställt om sådana ändringar av nu gällande bestämmelser rörande statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara, att försäkring finge meddelas *dels* av pråmar *dels* ock av last, som fördes å svenska kust- och inomskärsångare, vare sig de vore kaskoförsäkrade hos kommissionen eller ej. Härom yttrar kommissionen följande:

*Försäkring  
av pråmar  
samt av last  
å svenska  
kust- och  
inomskärs-  
ångare.*

»Även i annat avseende vill kommissionen föreslå förändring i nu gällande bestämmelser om krigsförsäkring. Enligt § 4 av nämnda förordningen om statens meddelande av krigsförsäkring må ej annat fartyg än svenskt maskindrivet fartyg eller svenskt segelfartyg vara föremål för krigsförsäkring. Denna bestämmelse utesluter pråmar från erhållande av försäkring. Emellertid hava hos kommissionen upprepade framställningar gjorts om försäkring av pråmar. Risken för dessa synes dock ej högre än för segelfartyg, och då kommissionen har sig bekant, att fraktfarten med pråmar har särskilt under sommarhalvåret stor betydelse i synnerhet i Östersjön, vill kommissionen hemställa, att försäkring jämväl må kunna meddelas å pråmar.

Slutligen har i åtskilliga fall en för varuägaren ogynnsam konsekvens uppstått på grund av den nu gällande bestämmelsen i förordningens 5 §, att krigsför-

säkring må allenast tecknas för transport å svenskt fartyg, som är försäkrat enligt förordningen, eller å främmande icke krigförande makt tillhörigt fartyg, vilket enligt avtal, träffat före den 1 augusti 1914, går i samtrafik med reguljär svensk linje eller vars anlitande för transporten prövas vara av synnerlig vikt för tillförseln av förnödenheter eller eljest för vidmakthållande av handel eller annan näring. Av denna bestämmelse följer, att varuförsäkring må meddelas för vara, avsedd att skeppas med svenskt fartyg, allenast då detta är försäkrat hos kommissionen. Det händer emellertid, att varor sändas till någon av de större importhamnarna för att omlastas på någon svensk kustångare. Flera av dessa senare ångare äro emellertid icke försäkrade hos kommissionen, vilket haft till följd, att försäkring ej kunnat meddelas för hela resan. Därjämte har det visat sig, att ägare av mindre svenska kustångare i allmänhet ej försäkra sina båtar, vilket utestänger varuavsändare mellan svenska hamnar att få försäkra laster. För fall av nu antydda beskaffenhet hemställer kommissionen om rätt att meddela lastförsäkring med alla svenska kust- och inomskärsångare, vare sig de äro kaskoförsäkrade hos kommissionen eller icke.»

*Departements-  
chefen.*

Kommissionens nu senast omförmälda förslag om rätt för kommissionen att meddela krigsförsäkring av pråmar ävensom dylik försäkring i visst fall av last, som föres å hos kommissionen icke försäkrad köl, anser jag mig böra biträda.

På grund av vad sålunda blivit anført hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att vid statens meddelande av sjöförsäkring mot krigsfara må i fråga om premiers erläggande och försäkringens omfattning tillämpas förändrade bestämmelser av i huvudsak det innehåll, som av mig här angivits.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen lämna nådigt bifall; och skulle proposition till riksdagen avlåtas av den lydelse, bil. litt. . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

*Georg Sjöcrona.*